

Краљ Петар I Карађорђевић је током 1911 обавио две значајне посете Италији и Француској. Примљен је на највишем нивоу од италијанског краља Виторија Емануела и француског председника Фалијера и оба филма са посета су на срећу сачувана до данас. У јуну исте године од стране Патеа је у Београд послат Луј Питролф де Бери, сниматељ мађарског порекла, да у сарадњи са Удружењем за израду српских филмова, које су основали хотелијер и власник биоскопа Светозар Боторић и глумац и редитељ Народног позоришта Чича Илија Станојевић, снима филмове на српске теме. Током лета он је снимео више репортажа у Београду, пратећи активности краљевске породице, на пример „Предаја старих и пријем нових застава“ и „Трке на Бањици“, а стигао је да оде и до села Мајдева код Крушевца и сними филм „Једна српска сеоска свадба“. Тада су у Станојевићевој режији снимљена прва два српска и балканска играна филма „Улрих Цељски и Владислав Хуњади“ и „Живот и дела бесмртног војводе Карађорђа“. Изузетна историјска биографија о Карађорђу била је изгубљена преко осамдесет година а пронађена је у Аустријском филмском архиву у Бечу са осталим Боторићевим филмовима 2003 године. После Боторића у септембру 1911 са филмском производњом су започела браћа Савић, чији су филмови данас изгубљени, а две године касније и браћа Цветковић, од којих је остало само неколико филмских фрагмената. Уз Боторића, најзначајнији продуцент тога времена био је хотелијер и власник биоскопа Касина Ђока Богдановић, од кога је сачувано близу тридесет филмова, махом снимљених за време Другог балканског рата на македонском фронту, и непосредно иза рата. Међу њима се нарочито истиче капитално дело „Повратак српских победника“ из августа 1913 године. За кратко време организоване филмске производње у Србији четири продуцентске куће су снимиле три играна филма и око седамдесет документарних остварења, али избијање Првог светског рата је значило потпуни прекид филмске продукције. Последњи домаћи филмови били су Боторићев „Београд по зими“, Богдановићев „Погреб руског царског посланика Николаја Хартвига“, као и филм Руса Самсона Чернова „Сремска операција“, настао на самом почетку рата, који је уништен приликом повлачења преко Албаније. Затим су, после избијања рата са Аустроугарском у августу 1914, до краја године само окупатори снимали своје трупе при нападу на Србију, али је од тих многобројних репортажа минимално сачувано. После српских победа у првој половини 1915 у земљу долазе многи страни сниматељи, као што су Гомонов Леонс Шнајдер, Патеов Жан Емар и посебно значајни сниматељ америчких компанија Аријел Варцес и Умберто Ромањоли, чији су кадрови одбране Смедерева, Београда и Ниша преживели до данас. Те године своје филмове снимају и српски сниматељи Драгиша Стојадиновић, Љубиша Валић и Радомир Копша, али њихови материјали се данас махом воде као нестали. И сниматељи окупационих снага, Аустријанци, Немци и Бугари су доста снимали после окупације Србије 1915. године, а њихов најзначајнији филм је немачко-буарски документарцац „Кинематографски извештај са Балкана“ из 1916 године. Страшна голгота српског народа и војске преко Албаније крајем 1915 и почетком 1916 није снимљена, али је опоравак војске на острву Крф и долазак на Солунски фронт овековечен снимцима сниматеља Француске војне

кинематографске секције. По угледу на њих, крајем 1916, организована је и Фотографско сликарско кинематографска секција српске војске, чији је кинематографски део водио капетан Драгиша Стојадиновић. Сниматељи секције снимили више сторија на самом фронту, а њихова два најзначајнија филма, која осим филмског имају и историјски значај, су „Пожар у Солуну“ и „Солунски процес“ из 1917 године. Скоро цео ток пробоја на солунском и македонском фронту је снимљен од стране француских и српских сниматеља, али нису сачувани снимаени кадрови српске војске која је у брзом налету стигла до аустријске и италијанске границе. Последњи кадрови снимљени на простору Србије у другој декади двадесетог века били су везани за Београд. Тако је регент Александар Карађорђевић снимљен у новембру 1918, приликом доласка у Београд и параде победе, а следеће, 1919 године, руски сниматељи Иванов и Матушевич су израдили први филмски портрет Београда непосредно после ослобођења и трогодишње крваве окупације.

Co-funded by the
European Union

Creative
Europe
MEDIA